

ISSN
3060-527X

№7
2026

TA'LIMDA ISTIQBÖLLI IZLANISHLAR

TA'LIMDA ISTIQBOLLI IZLANISHLAR

Xalqaro ilmiy-metodik jurnal

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ

*Международный научно-методический
журнал*

PROSPECTIVE RESEARCH IN EDUCATION

International scientific methodological journal

№ 7-Son, 1-Qism 2026-yil

Jurnal 2025-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta nashr etiladi

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAK Rayosatining 2024 - yil 7 - iyundagi 355-son qarori bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

MUNDARIJA:

Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Yo'nalishi	Bet
<i>AXROROV VORIS YUNUSOVICH</i>	BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA NIZOLI VAZIYATLARDA HISSIY BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK ASOSLARI	PSIXOLOGIYA	10
	СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В КОНФЛИКТНЫХ СИТУАЦИЯХ		
	SOCIO-PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING EMOTIONAL STABILITY IN FUTURE TEACHERS IN CONFLICT SITUATIONS		
<i>ARABBAYEV AROBIDIN XUSNIDINOVICH</i>	PEDAGOGIK YO'NALISHDAGI MAGISTRANTLARDA ILMIY-TADQIQOT FAOLIYATI ASOSIDA ILMIY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH	PEDAGOGIKA	15
	ФОРМИРОВАНИЕ НАУЧНЫХ НАВЫКОВ НА ОСНОВЕ НАУЧНО- ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У МАГИСТРАТУР ПО ПЕДАГОГИЧЕСКОМУ НАПРАВЛЕНИЮ		
	FORMATION OF SCIENTIFIC SKILLS ON THE BASIS OF RESEARCH ACTIVITY IN MASTER STUDENTS IN PEDAGOGICAL DIRECTION		
<i>BADALXODJAYEV TO'LQINJON IKRAMIDDINOVICH</i>	SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN MOSLASHUVCHAN O'QUV PLATFORMALARI	PEDAGOGIKA	24
	АДАПТИВНЫЕ ПЛАТФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА		
	ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED ADAPTIVE LEARNING PLATFORMS		
<i>HAMROYEVA XOLIDA RIZOQUL QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING NUTQ FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL VOSITALAR VA O'YIN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI	PEDAGOGIKA	29
	МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ И ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	METHODOLOGY FOR USING VISUAL AIDS AND GAME TECHNOLOGIES IN DEVELOPING THE SPEECH ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS		
<i>IBRAXIMJANOVA GAVHAR AMANBAYEVNA</i>	MUSIQA NAZARIYASI FANLARI UCHUN ELEKTRON TA'LIM PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH	PEDAGOGIKA	35
	СОЗДАНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ДИСЦИПЛИН ПО ТЕОРИИ МУЗЫКИ		
	CREATION AND USE OF ELECTRONIC EDUCATIONAL PLATFORMS FOR MUSIC THEORY DISCIPLINES		

<i>ISMATOVA HALOVAT BAKTIYOROVNA</i>	O'SMIRLARDA DESTRUKTIV XULQ-ATVOR RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR VA PROFILAKTIK YONDASHUVLAR	PSIXOLOGIYA	40
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАЗВИТИЕ ДЕСТРУКТИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ, И ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ		
	PSYCHOLOGICAL FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF DESTRUCTIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS AND PREVENTIVE APPROACHES		
<i>KUSHAKOVA NODIRA ODILOVNA</i>	"J.D. SALINGERNING «THE CATCHER IN THE RYE» ROMANIDA «TA'LIM» KONSEPTUAL BIRLIGINING VERBALIZATSIYASI"	PEDAGOGIKA	46
	ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ ЕДИНИЦЫ «ОБРАЗОВАНИЕ» В РОМАНЕ ДЖ. Д. СЭЛИНДЖЕРА «НАД ПРОПАСТЬЮ ВО РЖИ»		
	ERBALIZATION OF THE CONCEPTUAL UNIT "EDUCATION" IN J.D. SALINGER'S NOVEL THE CATCHER IN THE RYE		
<i>O'KTAMOVA SHOHIDA ODILBEK QIZI</i>	O'SMIRLAR EMOTSIONAL HOLATINI EKSPERIMENTAL O'RGANISH	PSIXOLOGIYA	54
	ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ПОДРОСТКОВ		
	EXPERIMENTAL STUDY OF ADOLESCENTS' EMOTIONAL STATE		
<i>PANJIYEV QURBONNIYOZ BERDIYEVICH</i>	BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TAHLILI	PEDAGOGIKA	62
	АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ К РАЗВИТИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ		
	ANALYSIS OF MODERN APPROACHES TO DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS		
<i>RAXIMBAYEVA GULYORA ULUGBEKOVNA</i>	TALABALARDA IJTIMOY IDENTIFIKATSIYA SHAKLLANISHIDA EMOTSIONAL INTELLEKTNING ROLI	PSIXOLOGIYA	68
	РОЛЬ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ФОРМИРОВАНИИ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ СТУДЕНТОВ		
	THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE FORMATION OF STUDENTS' SOCIAL IDENTIFICATION		
<i>RO'ZIMURODOV ILYOS AZAMAT O'GLI</i>	BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING CHOLG'U IJROCHILIGI KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA AFG'ON RUBOBIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	75
	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АФГАНСКОГО РУБАБА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ИНСТРУМЕНТАЛЬНОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ		
	PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF USING THE AFGHAN RUBAB IN IMPROVING THE INSTRUMENTAL PERFORMANCE COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS		

<i>XUSANOVA NIGINA BAXTIYOR QIZI</i>	O'QITUVCHINING INNOVATION MADANIYATI PEDAGOGIK FAOLIYAT SAMARADORLIGINING MUHIM OMILI SIFATIDA	PEDAGOGIKA	81
	ИННОВАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА ПЕДАГОГА КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ		
	THE INNOVATIVE CULTURE OF A TEACHER AS AN IMPORTANT FACTOR OF PEDAGOGICAL ACTIVITY EFFICIENCY		
<i>XUDDIEVA UMIIDA AMINJON KIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI SUN'IY INTELLEKT TECHNOLOGIYALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH METODI-KASI	PEDAGOGIKA	91
	МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА		
	METHODOLOGY FOR DEVELOPING MATHEMATICAL LITERACY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES		
<i>SUVONOVA LOBARXON ISLOM QIZI</i>	TALABALARDA PEDAGOGIK DIZAYN ASOSIDA TA'LIMYIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	PSIXOLOGIYA	96
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ДИЗАЙНА		
	PSYCHOLOGICAL FEATURES OF DEVELOPING STUDENTS' EDUCATIONAL COMPETENCIES BASED ON INSTRUCTIONAL DESIGN		
<i>XAYDAROV ADXAM FAYZULLAEVICH</i>	TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY AXBOROT TECHNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	PEDAGOGIKA	102
	ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ		
	FEATURES OF USING MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION		
<i>AHMADOVA MAHBUBA SHAVKAT QIZI</i>	ALISHER NAVOIY ASARLARI ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA BAG'RIKENGLIK VA O'ZARO HURMAT MADANIYATINI TARBIYALASH	PEDAGOGIKA	107
	ВОСПИТАНИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ И КУЛЬТУРЫ ВЗАИМНОГО УВАЖЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ АЛИШЕРА НАВОИ		
	FOSTERING TOLERANCE AND A CULTURE OF MUTUAL RESPECT AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH THE WORKS OF ALISHER NAVOI		

<i>ALIMARDANOVA SITORA IKROM QIZI</i>	MAXSUS TA'LIM EHTIYOJIGA EGA BOLALARNI QO'LLABQUVVATLASHDA ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARNING O'RNI	PEDAGOGIKA	113
	РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДДЕРЖКЕ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ		
	THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS		
<i>АСЛАМКУЛОВА ПАРВИНА ЖАМШИД КИЗИ</i>	SHARQ FALSAFIY MEROSINING ZAMONAVIY ILMIY TADQIQOTLAR UCHUN METODOLOGIK AHAMIYATI	PEDAGOGIKA	121
	МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ФИЛОСОФСКОГО НАСЛЕДИЯ ВОСТОКА ДЛЯ СОВРЕМЕННЫХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ		
	THE METHODOLOGICAL SIGNIFICANCE OF THE PHILOSOPHICAL HERITAGE OF THE EAST FOR CONTEMPORARY SCIENTIFIC RESEARCH		
<i>MUXAMEDOV FERUZ TO'LQINJONOVICH</i>	BO'LAJAK MUSIQA PEDAGOGLARIDA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLARI	PSIXOLOGIYA	128
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ У БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ МУЗЫКИ		
	PSYCHOLOGICAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING AMONG FUTURE MUSIC EDUCATORS		
<i>MASHARIPOVA SAIDA RAHIMOVNA</i>	YOSH OILALARDA EMOTSIONAL KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI	PSIXOLOGIYA	134
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В МОЛОДЫХ СЕМЬЯХ		
	PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF THE FORMATION OF EMOTIONAL COMPETENCE IN YOUNG FAMILIES		
<i>XOLOV DILSHOD MURODILLO O'G'LI, SUNNATOVA O'G'LOY KAMARDIN QIZI, SUNNATOVA O'G'LOY KAMARDIN QIZI</i>	O'QUVCHILARNING BILIM, KO'NIKMA, MALAKA VA KOMPETENSIYALARINI VAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	PEDAGOGIKA	139
	ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ, УМЕНИЙ, НАВЫКОВ И КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ		
	THEORETICAL FOUNDATIONS OF ASSESSING STUDENT		
<i>HAMROYEVA XOLIDA RIZOQUL QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING NUTQ FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL VOSITALAR VA O'YIN TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI	PEDAGOGIKA	145
	МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ И ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	METHODOLOGY FOR USING VISUAL AIDS AND GAME-BASED TECHNOLOGIES TO DEVELOP THE SPEECH ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS		

<i>ISMATOVA SAYYORA SOBIR QIZI</i>	TADBIRKORLIK KOMPITENSIYASINING ASOSIY TUSHUNCHALARI VA UNING MAZMUN MOHIYATI	PEDAGOGIKA	152
	ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ И ЕЁ СОДЕРЖАТЕЛЬНАЯ СУЩНОСТЬ		
	BASIC CONCEPTS OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE AND ITS CONTENT-RELATED ESSENCE		
<i>NORQULOVA SEVARA O'ROZ QIZI</i>	TALABALARNING INTELLEKTUAL VA KOGNITIV FAOLLIGINI TRENINGLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	158
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ И КОГНИТИВНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ТРЕНИНГОВ		
	PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR DEVELOPING STUDENTS' INTELLECTUAL AND COGNITIVE ACTIVITY THROUGH TRAINING PROGRAMS		
<i>ABDURAZZAQOV O'KTAM ABDUQAYUMOVICH</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJODIY LAYOQATNI SHAKLLANTIRISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	163
	ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ		
	DIDACTIC POSSIBILITIES OF FORMING CREATIVE COMPETENCES IN PRIMARY STUDENTS		
<i>SODIQOVA GULBARNO ODILJON QIZI</i>	QIZ TALABALARNING IJTIMOY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHDA PSIXOLOGIK OMILLAR TAHLILI	PSIXOLOGIYA	169
	АНАЛИЗ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОК		
	ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF FEMALE STUDENTS' SOCIAL ACTIVITY		
<i>TESHABOEV AKRAMJON YULDASHEVICH</i>	BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA DIAGNOSTIK YONDASHUVNING PEDAGOGIK ASOSLARI	PEDAGOGIKA	173
	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДИАГНОСТИЧЕСКОГО ПОДХОДА К ФОРМИРОВАНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ		
	PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF THE DIAGNOSTIC APPROACH TO DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE TEACHERS		
<i>XAMRAYEVA FIRUZA AZIMOVNA</i>	GADJETLARDAN FOYDALANISHNING BOLALAR DIQQAT, XOTIRA VA EMOTSIONAL REAKSIYALARIGA TA'SIRI	PSIXOLOGIYA	178
	ВЛИЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГАДЖЕТОВ НА ВНИМАНИЕ, ПАМЯТЬ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ РЕАКЦИИ ДЕТЕЙ		
	THE IMPACT OF GADGET USE ON CHILDREN'S ATTENTION, MEMORY, AND EMOTIONAL REACTIONS		

<i>TOHIROVA FERUZA</i>	BO'LAJAK TIBBIYOT XODIMLARIDA KASBIY IDENTIKLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	186
	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ У БУДУЩИХ МЕДИЦИНСКИХ РАБОТНИКОВ		
	PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL MECHANISMS FOR DEVELOPING PROFESSIONAL IDENTITY IN FUTURE HEALTHCARE PROFESSIONALS		
<i>JO'RAYEV HUSEN IBOD O'G'LI</i>	TAEKWONDO MASHG'ULOTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ORQALI SPORTCHILAR TEXNIK-TAKTIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	PEDAGOGIKA	194
	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ТХЭКВОНДИСТОВ ПОСРЕДСТВОМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТРЕНИРОВОЧНОМ ПРОЦЕССЕ		
	IMPROVING THE TECHNICAL AND TACTICAL PREPARATION OF TAEKWONDO ATHLETES THROUGH THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN TRAINING		
<i>AXMATQULOVA MAXFUZA SHUHRAT QIZI</i>	МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ YO'NALISHI TALABALARIDA LEKSIK KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING LINGVO-KOGNITIV XUSUSIYATLARI	PEDAGOGIKA	203
	ЛИНГВОКОГНИТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ		
	LINGUO-COGNITIVE FEATURES OF DEVELOPING LEXICAL COMPETENCE IN PRESCHOOL EDUCATION STUDENTS		
<i>USMONOV RAHIM RAXMONALI O'G'LI</i>	DEFFENBACHERNING DRIVING ANGER SCALE METODI ASOSIDA HAYDOVCHILARDAGI G'AZABLANISH XUSUSIYATLARINI HAYDOVCHILIK TAJRIBASI KESIMIDA O'RGANISH	PSIXOLOGIYA	209
	ИЗУЧЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ПРОЯВЛЕНИЯ ГНЕВА У ВОДИТЕЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ВОДИТЕЛЬСКОГО СТАЖА НА ОСНОВЕ МЕТОДИКИ ДЕФФЕНБАХЕРА «DRIVING ANGER SCALE»		
	A STUDY OF DRIVERS' ANGER CHARACTERISTICS BASED ON DRIVING EXPERIENCE USING DEFFENBACHER'S "DRIVING ANGER SCALE" METHOD		

<i>XUDDIYEVA UMIDA AMINJON QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	PEDAGOGIKA	215
	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES TO DEVELOP MATHEMATICAL LITERACY AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS		
<i>NEMATOV SOHIB TESHAYEVICH</i>	JISMONIY MASHQLAR JARAYONIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIK VA CHIDAMLILIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	PSIXOLOGIYA	221
	ВЗАИМОСВЯЗЬ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ И ВЫНОСЛИВОСТИ В ПРОЦЕССЕ ВЫПОЛНЕНИЯ ФИЗИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ		
	THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AND ENDURANCE DURING PHYSICAL EXERCISE		
<i>RASHIDOV ABDURASHID MURODULLAYEVICH</i>	HARBIY XIZMATGA PSIXOFIZIOLOGIK TAYYORLASH JARAYONIDA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI	PSIXOLOGIYA	228
	ЗНАЧЕНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ К ВОЕННОЙ СЛУЖБЕ		
	THE IMPORTANCE AND EFFECTIVENESS OF DIGITALIZATION IN THE PROCESS OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL PREPARATION FOR MILITARY SERVICE		
<i>ALIMARDANOVA SITORA IKROM QIZI</i>	MAXSUS TA'LIM HATIYOJIGA EGA BOLALARNI QO'LLAB QUVVATLASHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	PEDAGOGIKA	232
	РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДДЕРЖКЕ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ		
	THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS		
<i>ASKAROVA ZEBINISO AKBAR QIZI</i>	FILOLOGIYA YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TA'LIM VOSITALARINING O'RNI	PEDAGOGIKA	240
	РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ В РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАПРАВЛЕНИЙ		
	THE ROLE OF DIGITAL EDUCATIONAL TOOLS IN DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF PHILOLOGY STUDENTS		

<i>AVEZOV DAVRONBEK SOBUROVICH</i>	BO'LAJAK BOSHLANG'CH SINFLAR O'QITUVCHILARINING AXBOROT KOMMUNIKATSIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	246
	ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ СРЕДСТВ БУДУЩИМ УЧИТЕЛЯМ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	DIDACTIC OPPORTUNITIES FOR FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN USING INFORMATION AND COMMUNICATION TOOLS		
<i>AXMEDOVA NILUFAR ILHOMBOY QIZI</i>	NOGIRONLIGI BOR XOTIN-QIZLARNI IJTIMOY HIMOYA QILISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	PEDAGOGIKA	252
	ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ЖЕНЩИН С ИНВАЛИДНОСТЬЮ		
	WAYS TO IMPROVE THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM FOR WOMEN WITH DISABILITIES		
<i>IZZATOV SHERZOD SAMAD O'GLI</i>	SUN'YI INTELLEKT VA RAQAMLI MUHIT SHAROITIDA YOSHLARNING PSIXOLOGIK SALOMATLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	257
	МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЦИФРОВОЙ СРЕДЫ		
	MECHANISMS FOR ENSURING THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF YOUNG PEOPLE IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE DIGITAL ENVIRONMENT		
<i>MURATOVA SABOXAT CHORIYEVNA</i>	O'ZBEK XALQ URF-ODATLARINING O'QUVCHILAR TARBIVASIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI	PEDAGOGIKA	262
	РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ УЗБЕКСКИХ НАРОДНЫХ ОБЫЧАДОВ В ВОСПИТАНИИ УЧАЩИХСЯ		
	THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF UZBEK FOLK TRADITIONS IN THE EDUCATION OF STUDENTS		
<i>NIYAZOVA NILUFAR FARXADOVNA</i>	ONKOLOGIK BEMORLARDA PSIXOLOGIK MOSLASHUVNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	267
	СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ У ОНКОЛОГИЧЕСКИХ ПАЦИЕНТОВ		
	SOCIO-PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR ENHANCING PSYCHOLOGICAL ADAPTATION IN ONCOLOGY PATIENTS		
<i>RAHIMOVA NAZOKATXON KASIMDJONOVNA</i>	TALABALARDA IJTIMOY YETUKLIKNI SHAKLLANTIRISH ORQALI TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	276
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ПОСРЕДСТВОМ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ЗРЕЛОСТИ СТУДЕНТОВ		
	PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION THROUGH THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' SOCIAL MATURITY		

<i>SAFAROVA SARVINOZ</i>	KOMMUNIKATIV MASHQLAR ASOSIDA YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING LEKSIK KOMPETENSIYASINI DIAGNOSTIKA QILISH VA BAHOLASH MEZONLARI	PEDAGOGIKA	283
	КРИТЕРИИ ДИАГНОСТИКИ И ОЦЕНКИ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ КОММУНИКАТИВНЫХ УПРАЖНЕНИЙ		
	CRITERIA FOR DIAGNOSING AND ASSESSING THE LEXICAL COMPETENCE OF SENIOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS BASED ON COMMUNICATIVE EXERCISES		
<i>SAYIROVA DILOBAR RAXIMOVNA</i>	OLIV TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASHGA O'RGATUVCHI TOPSHIRIQLAR: DUNYO VA O'ZBEKISTON TAJRIBASI	PEDAGOGIKA	289
	ЗАДАНИЯ ОБУЧАЮЩИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: МИРОВОЙ И УЗБЕКСКИЙ ОПЫТ		
	TEACHING ASSIGNMENTS THAT FOSTER INDEPENDENT LEARNING IN HIGHER EDUCATION: GLOBAL AND UZBEK EXPERIENCE		
<i>TOIROVA MUNAVVAR MURODULLAYEVNA</i>	TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARDA MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA IDENTIKLIKNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	PEDAGOGIKA	294
	МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ИДЕНТИЧНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ		
	MECHANISMS FOR DEVELOPING STUDENTS' IDENTITY BASED ON NATIONAL VALUES IN THE EDUCATIONAL PROCESS		
<i>XOMUDJONOVA FERUZA KOMILJON QIZI</i>	MURAKKAB YUKLAMALARNI HISOBGA OLGAN HOLDA 15-16 YOSHDAGI SPORTCHILARNING MAXSUS TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA ANIQLASH	PEDAGOGIKA	302
	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЕ СПЕЦИАЛЬНОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СПОРТСМЕНОВ 15-16 ЛЕТ С УЧЕТОМ СЛОЖНЫХ НАГРУЗОК		
	IMPROVING AND ASSESSING THE SPECIAL PREPAREDNESS OF 15-16-YEAR OLD ATHLETES TAKING INTO ACCOUNT COMPLEX TRAINING LOADS		

Avezov Davronbek Soburovich,
Urganch Ranch Texnologiya Universiteti
“Pedagogika va filologiya” kafedrasida katta o'qituvchisi

BO'LAJAK BOSHLANG'CH SINIF O'QITUVCHILARINING AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Annotatsiya. Jamiyat rivojlanishining zamonaviy davri unga inson faoliyatining barcha sohalariga kirib boradigan, jamiyatda axborot oqimlarining tarqalishini ta'minlaydigan, global axborot makonini shakllantiradigan kommunikatsion texnologiyalarining kuchli ta'siri bilan tavsiflanadi. Ushbu jarayonlarning ajralmas va muhim qismi ta'limni kompyuterlashtirishdir. Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini axborot kompetentsiyasini shakllantirishga tayyorlash shakllari va raqamlashtirish sharoitida pedagogik faoliyati va kompetentligi haqida fikr-mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, axborot kompetentsiyasi, model, dasturiy ta'minot, raqamli ta'lim, texnologiya, kommunikativ kompetensiya.

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ СРЕДСТВ БУДУЩИМ УЧИТЕЛЯМ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация. Современный период развития общества характеризуется сильным влиянием коммуникационных технологий, проникающих во все сферы человеческой деятельности, обеспечивающих распространение информационных потоков в обществе, формирующих глобальное информационное пространство. Неотъемлемой и важной частью этих процессов является компьютеризация образования. В данной статье рассматриваются формы подготовки будущих учителей начальных классов к формированию информационной компетентности, а также педагогическая деятельность и компетентность в условиях цифровизации.

Ключевые слова: Начальное образование, информационная компетенция, модель, программное обеспечение, цифровое образование, технологии, коммуникативная компетенция.

DIDACTIC OPPORTUNITIES FOR FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN USING INFORMATION AND COMMUNICATION TOOLS

Abstract. The modern period of societal development is characterized by the strong influence of communication technologies that penetrate all spheres of human activity, ensure the dissemination of information flows in society, and shape the global information space. The computerization of education is an integral and important part of these processes. This article discusses the forms of preparing future primary school teachers for the formation of information competence, as well as their pedagogical activities and competence in the context of digitalization.

Key words: primary education, information competence, model, software, digital education, technology, communicative competence.

Kirish. O'zbekiston taraqqiyotining ijtimoiy-siyosiy, qishloq xo'jaligi va etnik-madaniy muhitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositasida boshlang'ich sinfda o'qitish tizimi, kasbiy kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga qo'yiladigan milliy va jamiyat talablari bo'lgan omillar, shaxsiy va kasbiy hayotining zaruriy qismiga aylanib bormoqda. Kasbiy

kommunikativ kompetensiyani axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'rganish, ko'nikma va bilimlarni mustahkam o'rganishga zamin bo'ladi.

Hozirgi vaqtda O'zbekistonda jahon axborot va ta'lim makoniga kirishga yo'naltirilgan yangi ta'lim tizimi shakllanmoqda. Ushbu jarayon o'quv jarayonining pedagogik nazariyasi va amaliyotida zamonaviy texnik imkoniyatlarga mos kelishi va bolaning axborot jamiyatiga uyg'un kirib borishiga hissa qo'shishi kerak bo'lgan o'quv texnologiyalari tarkibiga tuzatishlar kiritish bilan bog'liq jiddiy o'zgarishlar bilan birga keladi. Axborot kommunikatsion vositalari o'qitishda qo'shimcha emas, balki ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradigan yaxlit o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanish uchun mo'ljallangan.

Axborot-kommunikatsiya vositalari ta'lim jarayonining interaktivligini oshirish, o'quv materiallarini vizuallashtirish, individual va differensial yondashuvni amalga oshirish, o'quvchilarning mustaqil hamda ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Shuningdek, multimedia vositalari, elektron ta'lim resurslari, bulutli texnologiyalar va sun'iy intellektga asoslangan raqamli platformalardan foydalanish o'qitish samaradorligini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash hamda o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi. Biroq pedagogika oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida ushbu vositalarning didaktik imkoniyatlaridan tizimli va maqsadli foydalanish bo'yicha ilmiy-uslubiy yondashuvlarni yanada takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlarini aniqlash, ularning ta'lim jarayonidagi pedagogik salohiyatini ochib berish hamda amaliy qo'llash mexanizmlarini ishlab chiqish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqot bo'lajak o'qituvchilarning raqamli va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, ta'lim jarayonini innovatsion tashkil etish hamda boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishi bilan dolzarb hisoblanadi.

"*Boshlang'ich ta'limning rejalashtirilgan natijalari*" shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'qituvchilari Axborot kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasini shakllantirishlari kerak, ya'ni, shaxsning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv, maishiy, kasbiy muammolarni hal qilish qobiliyati. Axborot kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasi kompyuter, telekommunikatsiya vositalari, Internet va boshqalarni jalb qilgan holda turli xil muammolarni hal qilishda faoliyatda namoyon bo'ladi [1, 45-b].

Axborot kommunikatsion vositalari o'qituvchining malakasi ta'limda kommunikatsiya vositalaridan foydalanish sohasidagi bilimlar, ta'limotlar va tajriba to'plami [3, 257-b]. Axborot kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasi tarkibida ikkita komponent ajralib turadi: umumiy kompetensiyasi va kasbiy kompetensiyasi. Umumiy axborot-kommunikatsion kompetensiyasi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Internet resurslaridan foydalangan holda ma'lumot topish;
- Word-da oddiy (*rasm va jadvallarsiz*) va murakkab (*jadvallar, chizmalar va diagrammalar bilan*) hujjatlarni yaratish;
- formulalar, funktsiyalar va diagrammalar yordamida Excelda hisoblash jadvallarini yaratish;
- bir jadvalli va ko'p jadvalli ma'lumotlar bazalarini yaratish, so'rovlar, shakllar va hisobotlarni yaratish.

Kasbiy axborot-kommunikatsion kompetensiyasida quyidagi tarkibiy qismlarni ajratish mumkin:

- maktab o'quvchilarining ta'lim faoliyatini tashkil etish uchun ma'lumot qidirish uchun Internet resurslaridan foydalanish;
- o'quv va dasturiy hujjatlarni rasmiylashtirish va o'quv jarayoni uchun materiallar yaratish uchun matn protsessorlaridan foydalanish;
- reyting tizimini baholash va kompyuter testlarini yaratish uchun jadval protsessorlaridan foydalanish;
- o'zingizning Internet-resurslaringizni yaratish uchun dasturlardan foydalanish.

Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasining mazmuni va tuzilishida umumiy pedagogik va predmet tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatish mumkin.

Umumiy pedagogik tarkibiy qism-bu ta'lim va tarbiya jarayonlarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning umumiy yo'nalishlari.

Mavzu komponenti-o'quv fanlarining xususiyatlarini aks ettiruvchi o'ziga xos yo'nalishlar [1, 51-b].

A. Elizarov axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanda o'qituvchining malakasini uch darajaga ajratadi [3, 251-b]:

1. Asosiy-universal maqsadli axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish yordamida ta'lim muammolarini hal qilishda har bir o'qituvchi uchun zarur va hamma uchun ochiq bo'lgan bilim, ko'nikma va tajribaning invarianti:

➤ kompyuterdagi shaxsiy axborot makonida ishlashning umumiy qabul qilingan vositalarini o'zlashtirish (*fayl operatsiyalari va grafik interfeys*);

➤ ofis texnologiyalarining elementar imkoniyatlaridan foydalanishda foydalanuvchi ko'nikmalarini o'zlashtirish;

➤ navigatsiya texnologiyalaridan foydalanish va kerakli ma'lumotlarni qidirish Internet;

➤ elektron pochta va tarmoq aloqa texnologiyalaridan foydalanish;

➤ multimedia va tarmoq ta'lim resurslarining umumiy ko'rinishi.

2. *Kengaytirilgan-ta'lim* mazmuniga qo'yiladigan talablarga muvofiq axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchining kasbiy faoliyatini shakllantiradigan va ularni doimiy ravishda haqiqiy o'quv jarayoniga kiritishga tayyor bo'lgan talab qilinadigan axborot texnologiyalarini yanada chuqurroq tanlab rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Ushbu darajada o'qituvchi o'zining o'quv va uslubiy ma'lumotlarini taqdim etishning texnologik ko'nikmalarini, elektron pedagogik portfelini taqdim etish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Kengaytirilgan daraja matn, grafik, audio, video ma'lumotlarini qayta ishlash, hisoblash texnologiyalari sohasiga chuqurroq kirib borishni o'z ichiga oladi, kontent talablariga muvofiq ishlab chiqilgan ixtisoslashtirilgan texnologiyalar va resurslarni o'zlashtirish, ta'lim, veb-interfeysdan foydalangan holda o'z ma'lumotlarini taqdim etish texnologiyalarini o'zlashtirish (*vab-sahifalar va vab-saytlarni yaratish*) va uni joylashtirish internetda.

3. *Ixtisoslashgan* [3, 256-b].

O'qituvchining axborot kommunikatsion savodxonligi va Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasini farqlash muhimdir. Axborot kommunikatsion savodxonligi-shaxsiy kompyuter nima ekanligini bilish, dasturiy mahsulotlar, ularning funksiyalari va imkoniyatlari qanday, bu "*kerakli tugmachalarni bosish*" qobiliyati, kompyuter tarmoqlari mavjudligini bilishdir.

Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasi-nafaqat turli xil axborot vositalaridan foydalanish, balki ularni pedagogik faoliyatda samarali qo'llash [4, 17-b].

Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasi deganda o'qituvchilar tomonidan ta'lim va boshqa faoliyatda yuzaga keladigan muammolarni hal qilish uchun axborot kommunikatsion savodxonligining barcha tarkibiy ko'nikmalariga ishonch bilan ega bo'lish tushuniladi, bunda umumlashtirilgan kognitiv, axloqiy va texnik ko'nikmalarni shakllantirishga e'tibor qaratiladi [2, 74-b].

O'qituvchining axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasining asosiy va kengaytirilgan darajalari mazmuni ikki guruh tomonidan taqdim etilishi mumkin:

➤ ta'lim vazifalariga muvofiq pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarida Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish to'g'risida g'oyalarning mavjudligi;

➤ pedagogik jarayonni tashkil etish va amalga oshirish jarayonida axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish vositalari bilan axborotni qayta ishlash usullariga egalik darajasi [3, 254-b].

A. Elizarovning fikricha, asosiy darajadagi Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- pedagogik amaliyotda axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish imkoniyatlari to'g'risida umumiy fikrlarning mavjudligi;
- elektron ta'lim resurslari to'g'risida g'oyalarning mavjudligi;
- kompyuterning maqsadi va ishlashi, ma'lumotlarni kiritish-chiqarish qurilmalari, mahalliy kompyuter tarmoqlari va ulardan o'quv jarayonida foydalanish imkoniyatlari to'g'risida g'oyalarning mavjudligi;
- shaxsiy axborot makonini tashkil etish usullari va operatsion tizimning grafik interfeysi (*fayl operatsiyalarini bajarish usullari, axborot muhitini fayl tizimi sifatida tashkil etish, ma'lumotlarni kiritish-chiqarishning asosiy usullari*);
- ta'lim mazmuni va axborot texnologiyalari vositalariga muvofiq uslubiy materiallar va hujjatlarni tayyorlash usullariga ega bo'lish (*klaviaturadan matn kiritish va uni formatlash usullari; grafik elementlarni qayta ishlashning o'rnatilgan vositalaridan foydalangan holda grafik elementlarni o'z ichiga olgan materiallarni tayyorlash; ma'lumotlarni eng oddiy hisoblashning o'rnatilgan usullaridan foydalangan holda ro'yxatlar va jadvallarni tuzish uchun jadval ma'lumotlari bilan ishlash usullari; grafik va diagramma texnikasi; pedagogik amaliyotda foydalanish uchun taqdimotlar va namoyishlar yaratish usullari*);
- ta'lim faoliyatida foydalanish uchun internetda ishlashning asosiy xizmatlari va usullariga egalik qilish (*internetda ta'lim ma'lumotlarini navigatsiya qilish va qidirish, keyinchalik pedagogik amaliyotda foydalanish uchun uni olish va saqlash usullari; elektron pochta bilan ishlash usullari; tarmoq aloqasi vositalari bilan ishlash usullari*) [5, 144-b].

O'qituvchining axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetentsiyasining kengaytirilgan darajasi, A. Elizarovning fikriga ko'ra, quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- axborot texnologiyalari yordamida pedagogik portfelni shakllantirish to'g'risida g'oyalarning mavjudligi;
- tarmoq pedagogik o'zaro ta'siri va pedagogik tajribani tarqatish to'g'risida;
- pedagogik tajribani taqdim etish kompyuter taqdimoti shaklida taqdim etish;
- veb-interfeysdan foydalangan holda tarmoq tajribasini almashish uchun individual va jamoaviy pedagogik portfelni taqdim etish, shu jumladan kompyuter grafikasi vositalari;
- pedagogik jarayonda va elektron ta'lim resurslarining dasturiy-apparat va asbob-uskunalaridan foydalanish metodologiyasini bilish [4, 15-b].

Ta'lim xodimlarining axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish sohasidagi vakolatlarini baholashning mavjud usullarini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, axborot-kommunikatsiya kompetentsiyasini baholashning mavjud usullari o'qituvchilarning texnologik ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. O'qituvchilarning to'liq axborot-kommunikatsiya kompetentsiyasini ta'minlaydigan yuqori darajadagi aqliy qobiliyatlarni baholash bugungi kunda deyarli muhokama qilinmaydi. Shu sababli, bugungi kunda mavjud bo'lgan o'qituvchilarning axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish sohasidagi kompetentsiyasini o'lchash vositalaridan foydalanish mumkin emas.

1-jadval

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari

№	Didaktik imkoniyatlar	Pedagogik ahamiyati
1.	Axborotni vizual va multimediya shaklida taqdim etish	O'quv materialining tushunarli va esda saqlanishini oshiradi
2.	Interaktiv ta'limni tashkil etish	O'quvchilarning faolligi va ta'lim jarayonidagi ishtirokini kuchaytiradi
3.	Individual va differensial yondashuvni amalga oshirish	Har bir o'quvchining ehtiyoj va imkoniyatlarini hisobga oladi
4.	Mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlash	Mustaqil bilim olish va o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantiradi
5.	Tezkor nazorat va baholash	O'quv natijalarini samarali monitoring qilish

		imkonini beradi
6.	Hamkorlikdagi ta'limni rivojlantirish	Kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantiradi
7.	Ta'lim motivatsiyasini oshirish	O'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi
8.	Kasbiy va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy pedagogik faoliyatga tayyorlaydi

Ta'limni axborotlashtirish jarayonining natijalaridan biri o'qituvchilarning axborot bilan ishlash uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish qobiliyatining paydo bo'lishi bo'lishi kerak. Ular kerakli ma'lumotlarni qidirish, tartibga solish, qayta ishlash, tahlil qilish va baholash, shuningdek, o'zlarining maqsadlari va tinglovchilarning idrok etish xususiyatlariga muvofiq ma'lumotlarni ishlab chiqarish va tarqatish imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. Ushbu qobiliyat o'qituvchilarga imkoniyat yaratishi kerak:

➤ ta'limni umr bo'yi muvaffaqiyatli davom ettirish (*shu jumladan internetdan foydalangan holda ta'lim xizmatlarini olish*);

➤ kasbiy rivojlanish bosqichlarini aniqlash;

➤ axborot jamiyatida axborot jarayonlariga asoslangan iqtisodiyot sharoitida yashash va ishlash.

Yuqoridagilar bilan bog'liq holda, o'qituvchining "raqamli" dunyoda qanday fikrlashi va ishlashini tekshirishga imkon beradigan axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasini baholashning yangi vositalarini ishlab chiqish to'g'risida qaror qabul qilindi. Axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasini baholash o'qituvchilar tomonidan kompyuterda o'tkazilgan test natijalariga ko'ra amalga oshiriladi, o'qituvchilarning umumiy kompetensiyasi yakuniy natija bo'yicha baholanadi. Tarkibiy ko'nikmalar ajratilmaydi va individual ravishda baholanadi. Sinovda tarkibiy ko'nikmalarning har birini baholash uchun bir nechta vazifalar taqdim etiladi, ammo umuman olganda, kompetensiyasi darajasini aks ettiruvchi test uchun yuqori sifatli (*diagnostik*) baho beriladi: *daraja bazadan yuqori, bazadan past, bazadan past*.

Diagnostik baholash axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasining o'ziga xos tarkibiy qismlari ortidagi bilim va texnik ko'nikmalarni o'rganishga imkon beradi. Ushbu turdagi test natijasi sizga quyidagilarga imkon beradi:

➤ o'qituvchining kognitiv va texnik kompetensiyasini umumiy baholash;

➤ o'qituvchining o'ziga xos kuchli va zaif tomonlarini ta'kidlaydigan to'plangan ballar to'g'risidagi hisobotning batafsil tizimi;

➤ mavjud yoki maxsus ishlab chiqilgan o'quv materiallari bilan bog'lanish;

➤ sinov natijalariga asoslanib, o'qituvchilarni o'qitishning aniq maqsadlarini ajratish mumkin [2, 78-b].

O'qituvchining axborot-kommunikatsion vositalaridan foydalanish kompetensiyasi tarkibining taxminiy ro'yxatga ajratish [1, 47-b]. Mavzu bo'yicha mavjud bo'lgan asosiy elektron (*raqamli*) qo'llanmalar ro'yxatini bilish: *elektron darsliklar, atlaslar, internetdagi raqamli ta'lim resurslari to'plamlari* va boshqalar.

Belgilangan o'quv vazifalariga muvofiq raqamli ta'lim resurslaridan ma'lumotlarni topish, baholash, tanlash va namoyish qilish (*masalan, elektron darsliklar va boshqa qo'llanmalar materiallaridan disklarda va Internetda foydalanish*).

Ma'lumotni o'quv muammolarini hal qilish uchun samarali shaklda o'zgartirish va taqdim etish, mavjud manbalardan o'zingizning o'quv materialingizni tuzish, turli xil ma'lumotlarni umumlashtirish, taqqoslash, taqqoslash, o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'lish.

O'quv jarayoni uchun zarur bo'lgan turli xil materiallarni maqbul taqdim etish uchun dasturiy ta'minotni (*matn va jadval muharrirlari, bukletlar, saytlar yaratish dasturlari, taqdimot dasturlari*) tanlash va ulardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lish:

➤ *dars uchun materiallar*;

➤ *tematik rejalashtirish*;

- mavzu bo'yicha monitoring;
- mavzu bo'yicha turli xil hisobotlar;
- o'quv jarayonini tahlil qilish va boshqalar.

Xulosa. Axborot-kommunikatsiya vositalari bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda muhim didaktik vosita hisoblanadi. Ularning ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilinishi o'quv mashg'ulotlarining mazmunini boyitish, interaktiv ta'lim muhitini yaratish, o'quvchilarning bilish faolligi va mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, axborot-kommunikatsiya vositalaridan maqsadli va metodik jihatdan asoslangan holda foydalanish bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida raqamli, axborot-kommunikativ va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Multimedia texnologiyalari, elektron ta'lim resurslari, bulutli servislari, interaktiv platformalar va sun'iy intellektga asoslangan vositalar darslarni samarali tashkil etish, ta'lim mazmunini individuallashtirish hamda o'quv natijalarini tezkor baholash imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya vositalarining didaktik imkoniyatlaridan foydalanish metodikasini yanada takomillashtirish, pedagoglarni zamonaviy raqamli vositalardan samarali foydalanishga o'rgatish hamda oliy ta'lim muassasalarida raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi..

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Baranova N. S. Formation of ICT competence of participants in the educational process. URL: <http://www.lik590.ru/resources/18.01.2011.pdf> (accessed 20.11.11).
2. E. S. Savinov. Approximate basic educational program of an educational institution. Basic school / comp. M.: Education, 2011.
3. Elizarov A. ICT competence of a teacher. URL: <http://www.edu-ach/system/files> (accessed 05/10/12).
4. Gavrish A.V., Larentyeva K.V., Udaloe V.A., Shmis T.G. ICT competence. URL: <http://www.edu-ach/system/files> (access date: 05/08/12).
5. Sample programs of primary general education. In 2 hours. Part 1. M.: Education, 2010.
6. Kaloshina R.O. Information and communication competence of a teacher within the framework of a modern lesson. URL: <http://www.oo-lyceum-533.ru/document/Kaloshina.htm> (access date: 11/25/11).
7. Madraximovich, K. E., & Ruzimovich, Y. J. (2021). Application of Problem-Based Teaching Methods in the Development of Mathematical Thinking Skills of Students. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 43-47.
8. Khudoynazarov, E. (2023). Theoretical Foundations Of Growing Logical Thinking Of Elementary School Students. *International Bulletin of Engineering and Technology*, 3(5), 33-37.
9. Madraximovich, K. E. (2023). Didactic Principles of Developing Logical Thinking in Students. *New Scientific Trends and Challenges*, 97-100.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2025-yil 16-fevral kuni № 622042-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko'chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (93) 689-80-90

*Ta'limda istiqbolli izlanishlar xalqaro ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 7-Son, 1-Qism.*